

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ"

Ректор НаУБАІ України

професор

С. Ніколаєнко

2024 р.

ПРОГРАМА
ДОДАТКОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
із загальної теорії фінансів для вступників на освітньо-
наукову програму "Фінанси, банківська справа та
страхування" підготовки фахівців PhD доктор філософії із
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»

Голова комісії

/Анатолій ДІБРОВА /

Гарант програми

/Наталія ШВЕЦЬ /

Київ – 2024

1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії

Фінанси як наукова дисципліна. Економічні передумови виникнення та розвитку фінансів. Суть фінансів та їх необхідність в умовах товарно-грошового господарства. Специфічні ознаки фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільча, історична категорія.

Функції фінансів та механізм їх дії. Механізм дії розподільної функції фінансів у відповідності до розподілу ВВП. Сутність контрольної функції: фінанси — як інструмент контролю за діяльністю суб'єктів обмінно-розподільних відносин.

Взаємозв'язок фінансів з економічними категоріями – фінансами підприємств, державними фінансами, кредитом, страхуванням.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів. Фінансові резерви: суть, призначення, методи формування. Фінансові категорії.

ТЕМА 2. Генезис і еволюція фінансів

Основні напрями та етапи розвитку фінансової науки. Зародження та розвиток фінансової науки. Досягнення наукових шкіл Англії, Німеччини, Франції у розвитку науки про фінанси (від кейнсіанства до соціально орієнтованої ринкової економіки).

Поняття, предмет і методи фінансової науки. Структура фінансової науки. Розвиток фінансової науки в Україні. Сучасна світова наукова фінансова думка.

ТЕМА 3. Фінансове право та фінансова політика

Структура фінансової системи. Сфери та ланки фінансових відносин. Фінансові органи та інститути. Організаційні і правові основи фінансової системи. Органи управління фінансовою системою та їх функції. Організація і методи фінансового контролю. Правове регулювання фінансової діяльності держави.

Фінансова політика як важлива сфера діяльності держави. Суть, суб'єкти, призначення фінансової політики. Фактори, які визначають фінансову політику. Типи, види фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Поняття фінансової безпеки та показники її визначення. Фінансова криза та її вплив на фінансову безпеку держави. Шляхи її подолання.

Суть та роль механізму реалізації фінансової політики. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Склад і структура фінансового механізму.

ТЕМА 4. Податки. Податкова система

Історія зародження та розвитку податків. Суть і функції податків. Економічна природа податків.

Податкова система: поняття, основи побудови. Елементи податку. Податкові теорії. Основні етапи становлення податкової системи.

Принципи оподаткування. Податкові ставки. Класифікація податків, їх ознаки. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкове навантаження. Цілі і завдання податкового планування на макро- і мікрорівні.

Податкова політика: суть, основні критерії. Гармонізація податків. Ухилення та уникнення від сплати податків. Оподаткування фізичних осіб. Спрощена система оподаткування.

ТЕМА 5. Бюджет. Бюджетна система

Бюджет як економічна категорія. Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Структура бюджетної системи. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетна класифікація. Поняття бюджетного процесу і його етапи.

Економічна суть доходів і видатків бюджету. Класифікація доходів та видатків державного бюджету України.

Бюджетна децентралізація. Децентралізація владних та фінансових повноважень держави на користь місцевого самоврядування.

Бюджетний дефіцит. Поняття, причини виникнення, види. Проблеми скорочення й можливі джерела та методи покриття бюджетного дефіциту.

Економічна суть державного кредиту та його види. Державний борг. Обслуговування державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом, його роль та методи.

Суть та призначення державних цільових фондів. Класифікація державних цільових фондів.

ТЕМА 6. Страхування і страховий ринок

Економічна природа та призначення страхування. Класифікація ризиків та їх страхування. Основні елементи страхових відносин. Суб'єкти та об'єкти, форми та види страхування. Ринок страхових послуг та його характеристика. Особливості соціального та медичного страхування. Розвиток страхової справи в Україні. Фінансові резерви держави.

ТЕМА 7. Фінансовий та фондовий ринок

Призначення і структура. Характеристика фінансового ринку. Валютний ринок і валютні операції. Ринок кредитних ресурсів. Ринок цінних паперів. Види діяльності на ринку цінних паперів. Цінні папери та їх класифікація.

Фінансові інструменти фондового ринку: ощадні сертифікати, векселі приватизаційні папери, інвестиційні сертифікати, варанти, опціони, ф'ючерси, депозитні свідоцтва. Ринок фінансових послуг в Україні та його характеристика.

ТЕМА 8. Фінанси підприємницьких структур

Зміст та основні принципи організації фінансів підприємницьких структур. Фінансові взаємовідносини підприємства: внутрішні та зовнішні. Фінансові ресурси підприємства та їх класифікація. Фонди фінансових ресурсів підприємства. Фінансове забезпечення відтворення основного капіталу. Формування і використання оборотних коштів. Доходи і видатки фінансового плану підприємства. Поняття фінансової діяльності підприємства та її види.

ТЕМА 9. Міжнародні фінанси

Суть та функції міжнародних фінансів. Фінанси міжнародних організацій. Міжнародні фінансові інституції.

Сфери міжнародних фінансових відносин. Поняття та види валютних систем.

Світовий (міжнародний) фінансовий ринок: суть, структура. Вивіз капіталу та іноземні інвестиції.

Міжнародні розрахунки. Баланси міжнародних розрахунків.

Реформування міжнародної системи оподаткування.

ТЕМА 10. Фінансовий менеджмент

Сутність, функції та політика фінансового менеджменту. Управління безбитковістю діяльності підприємства в умовах впливу фінансових ризиків. Планування та прогнозування.

Тактика фінансового менеджменту: управління активами підприємства. Стратегія фінансового менеджменту: управління капіталом.

Управління фінансовою санацією підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2001. 164 с.
2. Худолій Л.М. Теорія фінансів: Навчально-методичний посібник. Київ Вид-во Європейськ.ун-ту, 2003. 167 с.
3. Організаційно-фінансове забезпечення економічної безпеки банків України: монографія. Копилюк О. І., Журибіда Н. Р., Музичка О. М., Нікольчук Ю. М. Львів: СПОЛОМ, 2021. 240 с.
4. Павлова І.В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства / І.В. Павлова // Логістика. 2014. № 690. С. 752–755.
5. Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Міжнародне страхування: навч. посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 184 с.
6. Прохорова В.В. Потенціал підприємства: формування, управління та розвиток: колективна монографія / Укр. інж.-пед. акад.: заг. ред. д-р екон. наук, проф. В.В. Прохорова. Харків: НТМТ, 2013. 320 с.
7. Салькова І.Ю., Римар А.Ю. Основи забезпечення фінансової безпеки. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 889-893.
8. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с.
9. Соціально-економічні аспекти управління розвитком та безпекою економічної системи України: колективна монографія / М. Ю. Барна, М. А. Кальницька, О. І. Клепанчук, І. О., Корчинський, Р. П. Підлипна, І. І. Свидрук, Б. Б. Семак, О. Г. Сидорчук, О. О. Трут, Ю. І. Турянський. — Львів : Вид-во ЛТТЕУ, ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. — 502 с.
10. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Партин Н. Є. Селюченко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018.-388 с.
11. Фінансовий облік у банку. Навчальний посібник – за ред. доц. Герасимовича А.М.К.: КНЕУ, 2010.
12. Фінансове посередництво: навч. посібник / за заг. ред. доц. Юрія Е.О. – Чернівці: Чернівецький нац.ун-т, 2018. – 344с.
13. Фінансово-економічний механізм ефективного функціонування аграрних підприємств України./за ред д.е.н. Л. М. Худолій. Київ ЦП Компринт.2017.266 с.
14. Якимова Л.П. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці : Технодрук, 2019. 177 с.
15. Яскал О.О., Яскал І.В., Лопашук І.А. Економіка та організація торгівлі: практикум. Чернівці: Черн. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 132 С.

Додаткова література

1. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). [Електронний ресурс] Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Бюджетний кодекс України №2542–III, від 21.06.2001 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Про Державний бюджет України на 2024 рік. Закон України. 9 грудня 2023 року № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Про консолідовану фінансову звітність» затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628 – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0161-00>.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України (Документ 2343-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.04.2018, підстава 2320-19) [Електронний ресурс]: Закон України від 14.05.92 № 2343-XII. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/2343-XII>
6. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України (Документ z0377-04, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.01.2019, підстава - v0023500-19) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
7. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації. Закон України (Документ 112-IX, набуття чинності 25 вересня 2019 року) [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-20>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний портал Верховної ради України URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zp>
2. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL: <https://tax.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної Митної служби України URL: <https://customs.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
4. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmf.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

6. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: <http://www.uaib.com.ua>.

7. Система розкриття інформації на фондовому ринку України URL: www.smida.gov.ua.

8. Принципи корпоративного управління ОЕСР (OECD Principles of Corporate Governance) URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>

9. Бібліотека НУБіП України та її депозитарій URL: http://irb.nubip.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_14/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=NUBIP&P21DBN=NUBIP&LNG